

κτηριδίου. Τὰ ούρα τοῦ κυνὸς περιέχουν καὶ μετὰ μῆνας ἀπὸ τῆς μόλυνσεως κολοβακτηρίδια καὶ πυσσφαίρια. Ἡ θεραπεία δι' ἐνέσεων ἐνδομυϊκῶν ἢ ἐνδοκυστικῶν διαλυτῆς προντοσίλης, δεσεπτύλης ἢ ἐρυθρᾶς προντοσίλης δὲν ἐπέφερε μόνιμον θεραπευτικὸν ἀποτέλεσμα.

L I T E R A T U R

3. DOMAGK, G. Weitere Untersuchungen über den Wirkungsmechanismus des Prontosil, Uliron und seiner Derivate. *Referat der I. G. Farbenindustrie nach einem in der Dermatologischen Wochenschr.*, **107**, 27, 1938 erschienenen Aufsatz.
4. MELLON R. E., SCHINN. L., Potentiating influence of urine on sulfanilamide's bacteriostatic effect on E. Coli in vitro, *Proc. Soc. exp. Biol. a. Med.*, **37**, 331, 1937.
5. BLISS, ELEANOR A. and LONG, PERRIN H., Comparison of bacteriostatic effects of Sulfanilamide and Sulfapyridine on bacteria in broth cultures, *Zentralbl. für Bacteriologie Refer.*, **133**, 1939, S. 106.
6. BÜRGERS, J., Über den Wirkungsmechanismus von Prontosil und ähnlichen Substanzen, *Zentralbl. für Bacteriologie- Originale*, **144**, 1939, S. 225.
7. Helsper A, Untersuchungen über die Beeinflussung der experimentellen Coliinfektion durch Prontosil, *Zentralbl. für Bacteriologie- Originale*, **143**, 1939, S. 359.
8. KLISSIUNIS, N., Über experimentelle Colicystitis bei Hunden und ihre Beeinflussung durch Tellurit, *Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin*, **48**, S. 287.
9. BOWER J. O., BURNS J. C., and MENGLE H. A., Prontosil and the treatment of spreading peritonitis in dogs, *Zentralbl. für Bacteriologie Referate*, **134**, 1939, S. 199.
10. KOLMER J. A., RULE A. M., Sulfanilamide and Sulfapyridine in treatment of experimental B. Coli (Escherichia Coli) infections of mice, *Zentralbl. für Bacteriologie Referate*, **137**, 1940, 382.

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ.—Συμβολή εἰς τὴν μελέτην τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνόπαιδος*, ὑπὸ Ἀλεξ. Κρίκου. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἰωακείμογλου.

Ἡ ἄνευ προηγουμένου ἐπέκτασις τῆς νοσηρότητος τοῦ ὀδοντικοῦ συστήματος τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, παρεκίνησεν ἡμᾶς εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐπεκτάσεως ταύτης καὶ παρὰ τῆ Ἑλληνικῆ φυλῆ καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐνδεδειγμένων μέτρων πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν τοιούτων ἐρευνῶν προέκυψε σὺν τοῖς ἄλλοις ὅτι ἡ νόσος αὕτη, ἐμφανισθεῖσα παρὰ τῆ Ἑλληνικῆ φυλῆ κατὰ τὴν ὑστεροελλαδικὴν περίοδον (2200-1700 π. Χρ.), ἐξείλιχθη ἔκτοτε καὶ καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν προοδευτικῶς, ἐπεκταθεῖσα ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ πληθυ-

* ALEX. KRIKOS. — A contribution to the study of physical development of the youth in Greece.

σμοῦ τῆς χώρας, ὥστε σήμερον νὰ πάσχωσιν ἐκ ταύτης τὰ 95% τῶν ἀπὸ ἡλικίας τριῶν ἐτῶν καὶ ἄνω κατοίκων. Τούτων δὲ ἡ μασητικὴ ἰκανότης παρουσιάζει ἀπ' αὐτῆς τῆς μέσης ἡλικίας ἀνεπανόρθωτον φθοράν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀνωτέρω προέκυψαν καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα σχετιζόμενα πρὸς τὴν νόσον ταύτην. Ἐνῶ δηλαδή, κατὰ τὰ παραδεδεγμένα μέχρι τοῦδε, ἡ νόσος τῶν ὀδόντων ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὸν πολιτισμὸν καὶ συνεπῶς αἱ μεγαλύτεραι ἀναλογίαι νοσηρότητος πρέπει νὰ παρουσιάζονται μεταξὺ τῶν παιδίων τῶν πόλεων, παρετηρήθη ἀντιθέτως ὅτι αἱ ὡς ἄνω μεγαλύτεραι ἀναλογίαι πορουσιάζονται μεταξὺ τῶν παιδίων κωμοπόλεων καὶ ὅτι τὰ κύρια αἴτια τῆς διαπιστωθείσης προοδευτικῆς ἐξαπλώσεως τῆς νόσου ὀφείλονται ἰδιαίτερος εἰς τὸν τρόπον τῆς διαίτης.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τοῦ ὀδοντιατρικοῦ ἐξεταστικοῦ δελτίου, τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ὑγιεινὴν ἐμφάνισιν τῶν παιδίων, παρεσχέθη ἡ ἀπάντησις ὅτι ἐπὶ 3000 ἐξετασθέντων παιδίων τὰ 1200, ἤτοι τὰ 40%, ἦσαν καχεκτικά, προήρχοντο δὲ κυρίως ἐκ τῶν ἐξεταστικῶν κέντρων τῆς ὑπαίθρου¹.

Πάντα ταῦτα ἐγέννησαν ὑπονοίας ὅτι εἰς τὴν ἐν γένει ὑγιεινὴν τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου χώρας ὑφίσταται τι σοβαρώτερον τῆς νοσηρότητος τῶν ὀδόντων, διὰ τοῦτο δὲ πρὸ τριετίας ἠθελήσαμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὴν δυναμικότητα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ὡς πρὸς τὸ ζῆν. Τὰ πορίσματα τῆς ἐρεύνης ἐκείνης, περιλαμβνόμενα εἰς ἰδιαίτεράν πραγματείαν, «ἡ διατροφή τοῦ Ἑλληνοῦ ἀγρότου», πιστοποιοῦσιν ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τούτου διαβιοῖ ὑπὸ δυσμενεῖς διαιτητικούς ὄρους.

Ἦτο φυσικὸν ἀκολούθως, καίτοι γνωστὴ ἡ ἐπίδρασις τῶν δυσμενῶν ὄρων διατροφῆς καὶ διαβιώσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἀνωτέρω ἐπίδράσεως, ἰδιαίτερος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν.

Αἱ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐμβριθεῖς μελέται τῶν κ. κ. Λαμπαδαρίου, Ἐξαρχοπούλου, τῆς δεσποινίδος Γεδεῶν κ. ἄ. ἐπὶ τῆς πορείας τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως, τοῦ βάρους καὶ ὕψους, παρέχουσι τὰς ὑφισταμένας σχετικὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν παιδίων εὐπόρων, ἀπόρων καὶ προσφύγων, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν διαφορὰν τῆς διαίτης. Αἱ μελέται ὅμως αὗται, λόγῳ τοῦ ἐιδικοῦ των χαρακτήρος, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπεκταθῶσι περισσότερον, ὥστε, διὰ τῆς συμπεριλήψεως εἰς αὐτὰς ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, νὰ παράσχωσι πληρεστέραν εἰκόνα τοῦ σοβαροῦ τούτου προβλήματος καὶ ἀπὸ κοινωνιολογικῆς ἀπόψεως.

Ἐνεκα τούτου καὶ ἰδιαίτερος ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἐπαρκῆ διαφωτιστικὰ στοιχεῖα περὶ τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου, προέβημεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ θέματος τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως, εἰκόνα τῆς ὁποίας θὰ προσπαθήσωμεν νὰ παρουσιάσωμεν κατωτέρω.

¹ ΚΡΙΚΟΣ Α., Ἐξεταστικὰ ὀδοντιατρικὰ δελτία τῶν ἐτῶν 1930-35. Ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἰδίου.

Χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ πρόθυμον ἀρωγὴν τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Παιδείας προΐσταμένου τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς καὶ πολλῶν ἄλλων λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως, συνελέγησαν στοιχεῖα περὶ τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως πέντε περίπου χιλιάδων παιδίων ἐκ 42 ἐξεταστικῶν περιφερειῶν, ἀνηκουσῶν εἰς 18 διαφόρους νομούς.

ΠΙΝΑΞ Ι.

Ἐμπρὶνων τὰ κέντρα ἐξετάσεων κατὰ περιφερείας ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξετασθέντων παιδίων.

Περιφέρεια	Κέντρα ἐξετάσεων	Κατηγορίαι Ἐξετασθ. παιδία					
		πόλεις κομοτ.	χωρία	ἀρρενα	θῆλαι	Σύνολ.	
Πόλεων	1 Ἀττικῆς	Κολλέγιον Ἀθηνῶν } * A	1		254		
			1		112		
		Δημ. Σχολ. Μακρυγ. }	1		137	123	
	2 Θεσσαλονίκης**	* » Γυμ. Π. Φ. } B	1		274	234	
		Πειρ. Σχ. Παν. Θεσσ. }	1		245	227	
		Ἀμερ. Σχ. θηλ. Θεσσ. }					
		Δημ. Σχολ. Πετραλών. }	1		217	206	
Νυκτ. Σχ. Φαλ. Ἐνώσ. }							
				1.182	907 2.089		
Ὑπαίθρου	3 Αἰτωλοακαρνανίας	Γρηγόρι, Γραμ., Ὁξυὰ		2	80	66	
	4 Ἀργολιδοκορινθίας	Διμήνιον, Κούτσιον		2	60	66	
	5 Ἄρτης	Χαλκιάδ., Παλαιοχώρ. κ. ἄ.		4	130	86	
	6 Δράμας	Διποταμία		1	91	75	
	7 Ἐβρου	Ὁρρεσιὰς, Μάνδρα		1	1	182	202
	8 Ζακύνθου	Γαϊτάνιον, Ἀγαλά		2	102	67	
	9 Ἰωαννίνων	Καβαλλάρι, Ἀσπροχ. κ. ἄ.		1	2	61	67
	10 Κεφαλληνίας	Βαλσαμάτι, Μαυράτων		2	98	78	
	11 Λακωνίας	Καρβέλα, Κότρωνος		2	86	50	
	12 Λαρίσης	Νεράϊδα, Θετίδιον κ. ἄ.		3	76	56	
	13 Λασηθίου	Κελλάριον, Λάστρον κ. ἄ.		4	64	62	
	14 Λέσβου	Παπάδων, Ὑψηλομέτωπον		1	1	81	108
	15 Μεσσηνίας	Μεσοχώριον		1	84	27	
	16 Τρικάλων	Βλάχαβα, Βουρλοχώρι		2	55	47	
	17 Φλωρίνης	Ἄνω Λεύκη		1	67	65	
	18 Φθιώτιδος	Ἄνω Παλαιοξάρ., Καροῦτες		2	88	95	
				7	3	32	1.405 1.207 2.612
							2.587 2.114 4.701

* Στοιχεῖα Α, Β καὶ Γ ἀντιπροσωπεύουν τὰς τρεῖς οἰκονομικὰς κατηγορίας κατοίκων τῶν πόλεων.

** Τὰ δύο ἐξεταστικὰ κέντρα Θεσσαλονίκης ἀντιπροσωπεύονται ὡς ἓν εἰς τὴν ταξινόμησιν τῶν ἄλλων πινάκων.

Αί άνωτέρω εξεταστικά περιφέρειαι καθωρίσθησαν κατόπιν έπιλογής ούτως, ώστε τὰ άποτελέσματα τών παρατηρήσεων έπί τής σωματικής άναπτύξεως τών παιδιών νά παρέχουσι σαφή εικόνα τής καταστάσεως του συνόλου διηρημένου εις δύο, ήτοι εις ομάδα πόλεων και ομάδα ύπαίθρου. Ίδιαιτέρως δέ δια τής έπεκτάσεως τών εξετάσεων εις χωρία έχοντα πληθυσμόν ελάσσονα τών 800 κατοίκων και ύψόμετρον κατὰ τὸ πλεῖστον άπό 500-1300 μέτρων, ήθελήσαμεν νά έλθωμεν εις έπαφήν με τήν κατάστασιν του άγνοτέρου στοιχείου τής Έλληνικής φυλής.

Ο τρόπος, τόν όποιον ήκολουθήσαμεν και τὰ εκ τής έπεξεργασίας τής ύλης προκύψαντα άποτελέσματα έχουσιν ως εξής (πίν. I).

Εις τόν άνωτέρω πίνακα παρατηρούμεν ότι εκ τών 42 περιφερειών, 32 είναι χωρία. Τούτων ο πληθυσμός τής προεφηβικής ήλικίας περιλαμβάνεται εξ ολοκλήρου και έπομένως οιαδήποτε ύπόνοια κατὰ τής αξίας τών άποτελεσμάτων, ή όποία ήθελε γεννηθί εκ του μικροϋ του αριθμού τών εξετασθέντων, δέν δύναται νά έχη ύπόστασιν. Έπίσης τὸ μειονέκτημα, τὸ όποιον θα παρουσίαζεν ο αριθμός τών άπό πόλεων εξετασθέντων παιδιών, ήρθη δια τής συμπεριλήψεως εις τὰ εξετασθέντα ικανής άναλογίας εκ τών Α', Β' και Γ' οικονομικών κατηγοριών, ίνα ούτω αντιπροσωπεύηται τὸ σύνολον και τών παιδιών τών πόλεων.

Έκ τών 28 νομών, πρὸς τοὺς όποίους άπετάθημεν, άγνωστον διατί παρέλειψαν νά πληροφορήσωσιν οί 10. Όπωσδήποτε όμως, ως έμφαίνεται εκ τής γεωγραφικής κατανομής, δια τών 18 ύπολοίπων νομών αντιπροσωπεύεται πλήρως ο πληθυσμός, ώστε νά μη χωρή ή ύπόθεσις ότι ή προσθήκη 5, 10 ή και περισσοτέρων περιφερειών, ήδύνατο νά αλλοιώση τὰ προκύψαντα άποτελέσματα. Η κατανομή τών περιφερειών τούτων έχει ως εξής (πίν. II).

Η ταξινόμησις τών συγκεντρωθέντων στοιχείων έπί του βάρους και ύψους έγένετο μετ' ιδιαιτέρας προσοχής. Πολλάκις εις μικράς ομάδας ή παρουσία ένός ή δύο ύπερευτραφών, ή αντιθέτως, έπιφέρει άνωμαλίας εις τὸ καθ' ήλικίαν βάρος και ύψος, παρουσιαζομένων ούτω μικροτέρων ήλικιών με μεγαλυτέραν άνάπτυξιν, και αντιθέτως.

Παρατηρήθησαν έπίσης ύπερβολαί τινες εις τοὺς ύπολογισμούς του βάρους του ίματισμοϋ, ο όποιος, κατὰ τήν αντίληψίν μας, άλλοτε μεν έφαίνετο ότι ήτο έπί πλέον του κανονικοϋ, άλλοτε δέ έπί έλαττον, ουδεμίαν όμως τροποποίησιν αυτών ένηργήσαμεν. Περιωρίσθημεν μόνον εις τήν συμπλήρωσιν κενών ήλικιών τινων, δια τὰς όποιάς δέν είχομεν στοιχεῖα, πρὸς σαφέστερον καθορισμόν τών μέσων όρων, κατὰ τήν συμπλήρωσιν δέ ταύτην ελάβομεν ως βάσιν τήν έτησίαν αύξησιν τών άλλων ήλικιών τής αυτης ομάδος. Τα στοιχεῖα ταϋτα σημειοϋνται κυρτά πρὸς διάκρισιν άπό τών άλλων· ως θα ίδωμεν όμως, τὰ τελικά άποτελέσματα είναι τοιαϋτα,

ΠΙΝΑΞ III. Μέσων βάρους σώματος κατά περιφέρειας και καθ' ηλικίαν.

Μ. Ο.	Περιφέρειαι ή ηλικίαι	Α Ρ Ρ Ε Ν Α												Θ ή λ ε α						Μ. Ο. ἀρρένων καὶ θηλέων						
		Μ. Ο. ἀρρένων												Μ. Ο. θηλέων												
		7	8	9	10	11	12	13	14	7	8	9	10	11	12	13	14									
Μ. Ο.	Κολλ. Ἀθηνῶν*	24.0	27.0	31.0	34.8	37.2	44.5	52.3	54.3	—	—	—	—	—	—	—	—	24.0	27.0	32.0	38.9	41.2	47.3	52.8	54.9	39.0
	Παρθ. Κρήτου	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24.5	26.7	27.7	30.1	34.0	41.0	41.5	46.1	
	Δημ. Σχ. Μακροῦ	25.2	27.8	28.7	31.3	33.0	36.5	40.0	51.0	—	—	—	—	—	—	—	—	21.5	25.1	27.7	29.0	33.9	41.4	44.5	49.2	
	» καὶ Γυμ. Π.φ.	21.2	24.1	27.1	30.6	33.4	36.8	39.7	48.6	—	—	—	—	—	—	—	—	23.3	27.2	30.8	33.0	36.0	40.0	45.0	49.0	
	Πετρ. Σχ. Παν.Θεσ.**	26.5	27.1	30.8	32.2	35.3	37.0	42.5	48.3	—	—	—	—	—	—	—	—	20.0	22.0	24.0	26.0	29.0	36.0	38.0	40.2	
	Νυκτ. Σχ. Φαλ., Ἐν.	21.0	23.0	26.0	28.0	27.2	32.3	35.3	39.2	—	—	—	—	—	—	—	—	21.6	25.3	25.7	31.6	32.4	35.9	39.6	44.7	
	Δημ. Σχ. Πετραλών.	21.8	23.6	27.8	29.2	29.6	34.5	38.3	43.0	—	—	—	—	—	—	—	—	22.5	25.5	28.1	31.4	34.4	40.3	43.6	47.3	
	Πύλων	23.3	25.4	28.5	31.0	33.6	36.9	41.4	47.4	33.3	—	—	—	—	—	—	—	16.5	20.3	22.1	22.8	28.2	30.0	32.3	35.0	
	Αἰτωλοακαρνανίας	19.6	20.1	23.3	24.3	28.8	28.4	29.5	33.6	—	—	—	—	—	—	—	—	19.8	20.3	23.5	26.4	30.2	32.6	33.0	33.6	
	Ἀργολδορορινθίας	18.8	20.3	24.5	28.2	30.1	31.0	33.5	34.8	—	—	—	—	—	—	—	—	17.9	19.3	23.7	24.7	32.3	27.7	29.5	29.5	
Ἄρτης	19.0	20.6	25.5	25.7	26.8	27.7	28.8	30.8	—	—	—	—	—	—	—	—	19.7	19.9	21.2	25.2	31.2	34.6	35.5	37.0		
Δράμας	18.3	21.6	24.0	26.4	29.3	29.7	34.1	36.5	—	—	—	—	—	—	—	—	19.7	21.1	23.8	25.3	28.8	31.2	35.2	36.5		
Ἐβρου	19.6	22.7	24.5	26.1	29.3	31.7	32.5	36.2	—	—	—	—	—	—	—	—	20.1	21.2	23.2	25.9	28.4	31.2	32.6	33.0		
Ζακύνθου	22.2	22.8	24.8	25.2	27.6	31.8	31.1	30.0	—	—	—	—	—	—	—	—	19.0	24.0	22.1	24.8	24.5	33.1	33.1	30.3		
Ἰωαννίνων	19.7	21.3	22.7	25.3	24.2	28.9	31.7	33.6	—	—	—	—	—	—	—	—	19.3	21.5	23.7	24.7	26.7	27.2	39.7	42.3		
Κεφαλληνίας	20.8	24.4	22.7	24.4	24.7	29.3	32.5	37.1	—	—	—	—	—	—	—	—	19.2	28.8	23.6	27.3	29.4	32.8	31.4	35.9		
Λακωνίας	19.2	22.2	24.0	23.5	27.3	30.0	33.7	37.6	—	—	—	—	—	—	—	—	17.5	19.1	20.5	23.7	25.6	28.8	31.3	36.6		
Λαοισῆς	20.1	22.3	23.5	26.5	26.1	32.2	33.4	36.2	—	—	—	—	—	—	—	—	18.4	19.2	18.3	24.3	24.4	29.4	32.7	53.0		
Λασηθίου	18.7	20.3	21.6	24.8	25.7	29.5	32.6	30.1	—	—	—	—	—	—	—	—	18.6	21.6	22.9	24.6	24.4	30.3	34.8	34.7		
Λέσβου	17.8	21.7	24.7	23.2	26.2	30.5	29.8	36.4	—	—	—	—	—	—	—	—	16.6	19.7	18.0	21.0	24.0	29.0	34.0	38.0		
Μεσσηνίας	18.3	19.8	20.4	23.3	25.5	29.2	27.9	34.6	—	—	—	—	—	—	—	—	19.8	20.6	21.8	23.4	28.2	26.2	26.2	39.0		
Τρικυαλῶν	19.8	21.4	22.1	25.4	25.3	30.1	30.9	35.0	—	—	—	—	—	—	—	—	18.3	20.5	23.1	26.1	28.2	30.2	33.0	40.3		
Φλωρίνης	18.0	20.6	23.2	25.6	25.7	29.2	34.0	34.3	—	—	—	—	—	—	—	—	17.9	20.3	19.7	22.9	25.7	28.6	31.5	35.2		
Φθιωτιδορωσιτίδος	17.7	20.5	21.4	24.4	26.2	27.8	30.7	35.9	—	—	—	—	—	—	—	—	26.5	18.0	20.1	22.0	24.6	28.1	30.1	32.9		
Ἰπαιθίου	19.2	21.4	23.2	25.1	26.8	29.8	31.6	34.5	30.0	20.3	23.2	25.0	28.0	31.2	35.2	42.1	—	—	—	—	—	—	—	—		
Συνόλου	21.2	23.4	25.8	28.1	29.7	33.3	36.5	41.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ἀρρένων καὶ θηλέων	20.7	23.4	25.4	28.0	30.5	34.0	37.3	41.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

* Κυρτὰ στοιχεῖα συμπληροῦσι κενὰ κατὰ προσέγγισιν. ** Κέντρα Θεσσαλονίκης συνεχωνεῦθησαν εἰς ἐν.

ΠΙΝΑΞ IV. Μέσων ύψους σώματος κατά περιφέρειας και καθ' ηλικίαν.

	'Ηλικίαι	'Αρρένα												Θήλας					Μ. Ο. ἄρρένων καὶ θηλέων	
		Μ. Ο. ἄρρένων							Μ. Ο. θηλέων					Μ. Ο. θηλέων						
		7	8	9	10	11	12	13	14	7	8	9	10	11	12	13	14			
Μ. Ο. Περιφέρειαι πόλεων	Κολλ. Ἀθηνῶν*	1.24	1.29	1.34	1.39	1.44	1.52	1.60	1.66										1.43	
	Παρθ. Κρίκου	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.37
	Δημ. Σχ. Μαζουγ.	1.24	1.32	1.30	1.35	1.38	1.44	1.46	1.59											
	» καὶ Γυμ. Π. Φ.	1.18	1.22	1.28	1.32	1.37	1.43	1.47	1.57											
	Πειθ. Σχ. Παν. Θεσ.	1.24	1.27	1.33	1.37	1.40	1.46	1.52	1.58											
	Νυκτ. Σχ. Φαλ. Ἐν.	1.16	1.21	1.24	1.27	1.30	1.37	1.43	1.45											
	Δημ. Σχ. Πετραλών.	1.15	1.20	1.27	1.35	1.35	1.43	1.45	1.53											
	Πόλεων	1.21	1.25	1.28	1.34	1.37	1.44	1.49	1.56	1.36 ₆										1.37
	Αἰτωλοακαρνανίας	1.11	1.16	1.23	1.25	1.31	1.32	1.33	1.47											
	Ἀργολικοκορινθίας	1.10	1.20	1.25	1.29	1.35	1.35	1.44	1.49											
	Ἄρτης	1.11	1.15	1.20	1.26	1.29	1.31	1.34	1.38											
	Δράμας	1.09	1.14	1.19	1.25	1.30	1.30	1.38	1.43											
	Ἐβρου	1.14	1.22	1.25	1.30	1.36	1.38	1.41	1.48											
	Ζακύνθου	1.12	1.18	1.26	1.27	1.30	1.39	1.40	1.39											
	Ἰωαννίνων	1.13	1.13	1.26	1.27	1.26	1.32	1.35	1.41											
	Κεφαλληνίας	1.10	1.14	1.23	1.29	1.30	1.35	1.39	1.46											
Λακωνίας	1.19	1.22	1.25	1.33	1.40	1.45	1.43	1.51												
Λαρίσης	1.10	1.17	1.21	1.26	1.30	1.36	1.38	1.47												
Λασηθίου	1.11	1.15	1.21	1.26	1.29	1.37	1.38	1.38												
Λέσβου	1.00	1.18	1.23	1.22	1.40	1.38	1.34	1.48												
Μεσσηνίας	1.10	1.14	1.18	1.25	1.26	1.37	1.34	1.44												
Τριφυλίων	1.15	1.22	1.21	1.24	1.29	1.33	1.34	1.44												
Φλωρίνης	1.16	1.16	1.20	1.27	1.25	1.33	1.34	1.41												
Φθιωτιδορωκιδίος	1.11	1.17	1.18	1.24	1.28	1.32	1.39	1.43												
Ἰπαιθρου	1.11	1.17	1.22	1.27	1.31	1.34	1.37	1.44	1.28 ₆										1.28	
Συνόλου	1.16	1.21	1.25	1.30	1.34	1.39	1.43	1.50	1.32 ₆										1.32 ₆	
Ἀρρένων καὶ θηλέων	1.16	1.21	1.25	1.30	1.34	1.40	1.43	1.50												

* Κυτὰ στοιχεῖα: συμπλήρωσις κενῶν κατὰ προσέγγισιν.

ΠΙΝΑΞ II. Γεωγραφική παράστασις τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς χώρας, τὰ ὁποῖα ἀφορᾷ ἡ μελέτη.

Κέντρα ἐξετάσεων	Ύψόμετρον
1 Αἰτωλοακαρνανίας	1000 - 200 μ.
2 Ἀργολιδοκορινθίας	100 - 600 »
3 Ἄρτης	100 - 800 »
4 Ἀττικῆς	- 100 »
5 Δράμας	- 100 »
6 Ἐβρου	- 100 »
7 Ζακύνθου	
8 Θεσσαλονίκης	- 100 »
9 Ἰωαννίνων	100 - 800 »
10 Κεφαλληνίας	
11 Λακωνίας	- 100 »
12 Λαρίσης	150 - 300 »
13 Λασηθίου	200 - 300 »
14 Λέσβου	100 - 600 »
15 Μεσσηνίας	
16 Τρικάλων	600 - 1000 »
17 Φλωρίνης	- 800 »
18 Φθιώτιδος	800 - 1200 »

ὥστε αἱ ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων διαφοραί, καὶ ἂν ὑφίστανται, νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντοι.

Ἐχουσι δὲ ταῦτα ὡς ἀκολουθῶς (πίν. III καὶ IV).

Μεταξὺ τῶν ποικίλων παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν οἱ παρατιθέμενοι πίνακες, ἰδιαιτέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου σημασίαν ἔχουσι τὰ συνολικὰ τῶν δύο φύλων ὡς πρὸς τὸ βάρος καὶ ὕψος ἀποτελέσματα. Καίτοι τὰ δύο φύλα παρουσιάζουσι διαρκῆ ἄμιλλαν κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, ἐν τούτοις περὶ τὸ τέλος τῆς ὑπὸ συζήτησιν περιόδου ταῦτα, προκειμένου τοῦλάχιστον περὶ τῆς φυλῆς μας, παρουσιάζονται ἐν ἰσορροπίᾳ πρὸς ἄλληλα. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐμφαίνονται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα (πίν. V).

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος προκύπτει ὅτι ἀπὸ τοῦ 7^{ου} καὶ μέχρι τοῦ 10^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας προπορεύονται τὰ ἄρρενα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους τούτου καὶ μέχρι τοῦ 15^{ου} τὰ θήλεα. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἡλικίας ταύτης ἀμφοτέρω τὰ φύλα παρουσιάζουσι τὸ αὐτὸ περίπου βάρος καὶ ὕψος. Συγκεκριμένως δὲ ὁ μέσος ὅρος τοῦ συνολικοῦ βάρους τῶν θηλέων ἀνέρχεται εἰς 30,2 χιλιογρ., τῶν δ' ἄρρένων εἰς 30 χιλιογρ., ἤτοι παρουσιάζεται ἐπὶ πλέον διαφορὰ διὰ τὰ πρῶτα ἐκ 200 γραμμ. Ἐπὶ τοῦ ὕψους οὐδεμία

παρατηρείται διαφορά, ἀφοῦ οἱ συνολικοὶ μέσοι ὅροι εἶναι 1,32 μ. τόσον διὰ τὰ ἄρρενα ὅσον καὶ διὰ τὰ θήλεα. Ὡς ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἰσότητος τῶν δύο φύλων, δὲν θὰ γίνεταί ἐφεξῆς εἰδικὴ διάκρισις αὐτῶν, ἀλλ' ἀμφότερα θὰ νοῶνται ὑπὸ τὸν ὅρον παιδία.

Ἄφ' ἐνὸς μὲν διὰ τὴν διαπίστωσιν συμφωνίας ἢ μὴ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν μετρήσεων τούτων πρὸς προηγουμένας μετρήσεις Ἑλληνοπαίδων, ὡς καὶ πρὸς μετρή-

ΠΙΝΑΞ V. Παραστατικὸς καὶ ἀριθμητικὸς ἐμφαίνων τὴν πρόοδον τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως μεταξὺ τῶν δύο φύλων.

Ἡλικίαι	7	8	9	10	11	12	13	14	M.O.
Βάρος									50
									40
									30
	—A								20
	...θ								10
Ἄρρενα	21.2	23.4	25.8	28.1	29.7	33.3	36.5	41.0	30.0
Θήλεα	20.3	23.3	25.0	28.0	31.2	35.2	38.2	42.1	30.2
									30.1
Ὑψος									50
									40
									30
	—A								20
	...θ								10
Ἄρρενα	116	121	125	130	134	139	143	150	132.6
Θήλεα	116	121	124	130	135	140	144	150	132.5
									132

σεις ἄλλων ἐθνικοτήτων, ἀφ' ἐτέρου δὲ διὰ τὸν κατὰ τὸ δυνατὸν προσδιορισμὸν τῆς ὑπεροχῆς ἢ ὑστερήσεως ἡμῶν ἔναντι αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν κανονικῶν τοιούτων, παραθέτομεν κατωτέρω δύο πίνακας (VI καὶ VII).

Ἐκ τῶν πορισμάτων τοῦ VI πίνακος προκύπτει ὅτι παρὰ τὰς πλημμελεῖς μεθόδους, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα πρὸς συγκέντρωσιν τῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐξαχθῶσι τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα, ἐν τούτοις τὰ δοθέντα στοιχεῖα δὲν ἀφίστανται κατὰ πολὺ τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἄλλοι ἐσημείωσαν.

Τούναντίον, ὡς ἤτο ἄλλωστε ἐπόμενον, κατὰ τὴν σύγκρισιν πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξ ἐθνικοτήτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται καὶ προγενεστέρα ἐλληνική, ὑφίστανται μεγάλαι διαφοραὶ σωματικῆς ἀναπτύξεως. Οὐχ ἤττον ὅμως, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν μέσον ὅρον τούτων, ὅστις δύναται νὰ ληφθῆ ὅτι ἀνταποκρίνεται

ὡς ἔγγιστα εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τῆς λευκῆς φυλῆς καὶ συνεπῶς δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς βᾶσις συγκρίσεως, ἢ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς προεφηβικῆς νεολαίας, καίτοι πρόκειται περὶ φυλῆς μεσογειακῆς, πραγματοποιεῖ ἱκανοποιητικὸν σημεῖον, παρουσιάζουσα ἐλαχίστην καὶ σχεδὸν μὴ ὑπολογίσιμον ὑστέρησιν.

Ἡ ἱκανοποιητικὴ ὅμως αὕτη ἀπόδοσις τοῦ συνόλου τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας εἰς σωματικὴν ἀνάπτυξιν, συγκρινομένη πρὸς τὴν κανονικὴν, ἀποτελεῖ μὲν εὐόιονον ἔνδειξιν, οὐχ ἤττον ὅμως αὕτη δὲν εἶναι καὶ ἡ κυρίως ἐνδιαφέρουσα. Παρατηρεῖται τοῦτέστιν, ὅτι μεταξὺ ἀτόμων καὶ ἰδιαιτέρως μεταξὺ παιδίων τῶν πόλεων ἀφ' ἐνός καὶ τῆς ὑπαίθρου ἀφ' ἑτέρου, ὑφίσταται διαφορὰ σωματικῆς ἀναπτύξεως ἀρκούντως σοβαρά, ὡς ἐὰν μὴ ἐπρόκειτο περὶ παιδίων τῆς αὐτῆς φυλῆς.

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ τῶν παιδίων πόλεων καὶ ὑπαίθρου, ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι ἤθελε νομισθῆ ὑπὸ πολλῶν, ἐπηρεάζει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν νεολαίαν τῆς ὑπαίθρου, τὰ δὲ πορίσματα ἐπὶ τῶν διαφορῶν τούτων ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως (πίν. VIII).

Ἐκ τῶν προκυπτόντων πορισμάτων τὰ ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς συνοψίζονται εἰς τὰ ἀκόλουθα:

α) Ἡ κατὰ μέσον ὄρον διαφορὰ βάρους μεταξὺ τοῦ συνόλου τῶν παιδίων πόλεων ἀφ' ἐνός καὶ ὑπαίθρου ἀφ' ἑτέρου, ἀνέρχεται εἰς 7,1 χιλιογρ., ἢ δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῆς κατωτάτης ἐνδείξεως τῆς ὑπαίθρου (ἀνήκουσα κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος, τὴν Φθιώτιδα) καὶ τῆς ἀνωτάτης τῶν πόλεων, ἀνέρχεται εἰς 13,9 χιλιογρ. Ἐπίσης αἱ διαφοραὶ τοῦ ὕψους διὰ τὰς ἰδίας περιπτώσεις παρουσιάζουσιν ἔλλειμμα 0,09 μ. διὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν καὶ 0,18 διὰ τὴν δευτέραν.

β) Ἡ μεταξὺ τῶν τριῶν ἐξεταστικῶν περιφερειῶν τῶν πόλεων διαφορὰ βάρους ἀνέρχεται εἰς 9 χιλιογρ., ἐνῶ ἐπὶ 16 ἐξεταστικῶν περιφερειῶν τῆς ὑπαίθρου ἢ αὕτη διαφορὰ ἀνέρχεται μόνον εἰς 3 χιλιογρ. Ἀπὸ τῶν ἀναλογιῶν τούτων προκύπτει μέση διαφορὰ ἐκ 200 γραμμαρίων διὰ τὰς 16 περιφερείας τῆς ὑπαίθρου καὶ ἐκ 3 ὄλων χιλιογρ. διὰ τὰς τρεῖς ἐξεταστικὰς κατηγορίας τῶν πόλεων.

Αἱ διαφοραὶ ὕψους διὰ τὰς ἰδίας περιπτώσεις εἶναι 0,10 μ. διὰ τὴν πρώτην καὶ 0,09 μ. διὰ τὴν δευτέραν. Αὗται παρουσιάζουσι μικρὰς τινὰς διακυμάνσεις, οὐχ ἤττον ὅμως τὸ μικρὸν περιθώριον, τὸ ὅποσον παρουσιάζουσιν αἱ μετρήσεις τῆς ὑπαίθρου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς μετρήσεις τῶν πόλεων, εἶναι σαφῆς ἔνδειξις ὅτι ἡ ὑπαίθρος ὑστερεῖ τῶν πόλεων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ ὑστέρησις ἀνὰ τὴν ὑπαίθρον εἶναι γενικὴ.

Αἱ ἀνωτέρω προκύπτουσαι διαφοραὶ κατὰ τὰς μετρήσεις βάρους καὶ ὕψους παιδίων τῆς αὐτῆς φυλῆς, αἱ ὅποια δὲν θὰ ἐπηρεάζοντο σοβαρῶς ἐκ μικροσφαλμάτων κατὰ τὰς μετρήσεις, ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι ὑπῆρχον τοιαῦτα, οὐδεμίαν θὰ εἶχον ἰδιαιτέραν ἀξίαν, ἀν ὅλαι αἱ ὁμάδες εἶχον τὴν βᾶσιν τῆς κανονικῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως. Δυστυχῶς ὅμως τοῦτο δὲν συμβαίνει, οὕτω δὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μετρήσεων παρουσιάζουσιν

ΠΙΝΑΞ VIII. Παραστατικός και αριθμητικός τοῦ βάρους καὶ ὕψους τῶν παιδίων πόλεων καὶ ὑπαίθρου

Βάρος ἀρρένων καὶ θηλέων					Ὑψος ἀρρένων καὶ θηλέων				
Περιφέρειαι			Μ. Ο.		Περιφέρειαι				
			Καθ' ὁμάδα	Σύνολον					
Πόλεων	A	Ἀθηνῶν		39.0	A	Ἀθηνῶν			
	B	Ἀθηνῶν			B	Ἀθηνῶν			
		Παλαιοῦ Φαλήρου Θεσσαλονίκης		34.2		Παλαιοῦ Φαλήρου Θεσσαλονίκης			
Γ	Ἀθηνῶν Παλαιοῦ Φαλήρου		30.4	Γ	Ἀθηνῶν Παλαιοῦ Φαλήρου				
M. O.		Πόλεων		33.7					
ὑπαίθρου	1	Ἀργολιδοκορινθίας		27.9	1	Λακωνίας			
	2	Λακωνίας		27.9	2	Ἐβρου			
	3	Δράμας		27.7	3	Ἀργολιδοκορινθίας			
	4	Κεφαλληνίας		27.6	4	Κεφαλληνίας			
	5	Ἐβρου		27.6	5	Ζακύνθου			
	6	Ζακύνθου		27.4	6	Φθιωτιδοφωκίδος			
	7	Ἰωαννίνων		27.4	7	Φλωρίνης			
	8	Φλωρίνης		26.9	8	Μεσσηνίας			
	9	Λαρίσης		26.7	9	Λαρίσης			
	10	Λέσβου		26.4	10	Αἰτωλοακαρνανίας			
	11	Λασηθίου		26.4	11	Τρικκάλων			
	12	Τρικκάλων		25.9	12	Λέσβου			
	13	Αἰτωλοακαρνανίας		25.9	13	Λασηθίου			
	14	Ἄρτης		25.6	14	Ἰωαννίνων			
	15	Μεσσηνίας		25.5	15	Δράμας			
	16	Φθιωτιδοφωκίδος		24.9	16	Ἄρτης			
			3	14.1				9	18
M. O.		ὑπαίθρου		26.6					
		ὑστέρησις ὁμάδων ὑπαίθρου		7.1					

ύφισταμένην σοβαράν άνωμαλίαν κατά τοῦτο, ὅτι δηλαδή ἔχομεν ἐν μέρος τῆς νεολαίας, τοῦ ὁποίου ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις ὑπερβαίνει τὴν κανονικὴν καὶ ἐν ἄλλο ὑστεροῦν κατὰ πολὺ τῆς κανονικῆς. Λεπτομερεῖς παρατηρήσεις περὶ τοῦ τελευταίου τούτου μέρους προκύπτουσιν ἐκ τοῦ ἀκολουθίου πίνακος (πίν. ΙΧ).

Ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν πίνακα τοῦτον προκύπτει ὅτι ἡ εὐρεθεῖσα εἰς σωματικὴν ἀνάπτυξιν διαφορὰ μεταξὺ παιδίων πόλεων καὶ ὑπαίθρου τέμνεται ὑπὸ τῆς κανονικῆς ἀναπτύξεως εἰς δύο ἄνισα μέρη. Συγκεκριμένως ἐπὶ διαφορᾶς συνολικοῦ βάρους 71 χιλιογρ., τὰ 2,7 (9%) ἀνήκουσιν εἰς τὴν πλέον τοῦ κανονικοῦ ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων τῶν πόλεων, τὰ δὲ 4,4 (15%) εἰς τὴν ἔλαττον τοῦ κανονικοῦ ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου.

Αἱ ἀναλογίαι τοῦ ὕψους ἀκολουθοῦσι καὶ αὐταὶ τὰς τοῦ βάρους καὶ παρουσιάζονται ὡς ἐξῆς: Ἐπὶ διαφορᾶς μέσου ὕψους 0,09 μ. τὰ 3,5 (2,5%) ἀνήκουσιν εἰς τὴν πλέον τοῦ κανονικοῦ ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων πόλεων, τὰ δὲ 5,5 (4%) εἰς τὴν ἔλαττον τοῦ κανονικοῦ ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων ὑπαίθρου.

Ἐκ τῶν ἀριθμητικῶν τούτων δεδομένων, κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ ἐπὶ ἔλαττον ἀναλογίαι ἀνέρχονται ἀποτόμως εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα κατὰ τὰς μεγαλύτερας ἡλικίας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ σχεδιογραφήματος, διαπιστοῦται καὶ ἕτερον ἄξιον ἰδιαιτέρας σημασίας γεγονός, ὅτι δηλαδή ἡ ὑστέρησις τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου ἐπιτείνεται ἀπὸ τοῦ 11ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

Σαφεστέραν περὶ τοῦ προκειμένου ἀντίληψιν σχηματίζομεν καὶ ἐκ τῆς καθ' ἡλικίαν μέσης ἐτησίαις αὐξήσεως, ἡ ὁποία ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἀκόλουθον πίνακα (πίν. Χ).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ μέση ἐτησίαις αὐξήσις τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου θὰ ὑστερῇ καὶ κατὰ τὰς μικροτέρας τῶν ὑπὸ συζήτησιν ἡλικιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὁμως δὲν ἔχομεν στοιχεῖα. Περὶ τὸ 8^{ον} ἔτος, αὕτη, παρουσιάζουσα ἔλλειμμα εἰς βάρους ἐξ 0,9 χιλιογρ. (34%) ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐτησίαν αὐξήσιν τῶν παιδίων τῶν πόλεων, κατέρχεται κατὰ τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη, διὰ τὰ ἀνέλθη καὶ πάλιν εἰς τὰ 1,7 χιλιογρ. (41%) κατὰ τὸ 12^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸ βάρους, ἐπὶ τῆς ἐτησίαις αὐξήσεως τοῦ ὕψους παρατηροῦνται διακυμάνσεις τινὲς μέχρι τοῦ 11^{ου} ἔτους, ὅποτε ραγδαία πτώσις ἀναβιβάζει τὴν ὑστέρησιν τοῦ ὕψους εἰς 40%. Συμπίπτει δὲ ἡ πτώσις αὕτη σχεδὸν μετὰ τῆς πτώσεως τοῦ βάρους, ἐκ τούτου δὲ προκύπτει ὅτι, ἀφοῦ δὲν συμβαίνει παρόμοιον τι καὶ εἰς τὰς αὐξήσεις τῶν παιδίων τῶν πόλεων, πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰς τὰ παιδιά τῆς ὑπαίθρου ἔχομεν μεγαλυτέραν ὑστέρησιν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

ΓΕΝΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Ἐκ τῶν προκυψάντων πορισμάτων τῆς μελέτης ταύτης περὶ τῆς σωματικῆς ἀνα-

πτύξεως παιδίων τῆς προεφηβικῆς ἡλικίας (7-15 ἐτῶν) συνάγομεν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα:

α) Ὅτι ἡ εἰς βάρος καὶ ὕψος ἀνάπτυξις τῆς νεολαίας ἀνταποκρίνεται ἱκανοποιητικῶς πρὸς τὸν μέσον ὅρον τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων τῆς λευκῆς φυλῆς.

β) Ὅτι, παρὰ τὸ εὐχάριστον τοῦτο γεγονός, ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου, συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν παιδίων τῶν πόλεων καὶ τὴν ἐκλαμβανομένην ὡς κανονικὴν, παρουσιάζεται ὑστεροῦσα.

γ) Ὅτι ἡ ὑστέρησις αὕτη, καίτοι σοβαρὰ εἰς πάσας τὰς ἡλικίας τῆς προεφηβικῆς περιόδου, ἀυξάνεται ἐπικινδύνως μεταξὺ τῶν παιδίων τῆς ὑπαίθρου ἀπὸ τοῦ 11^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

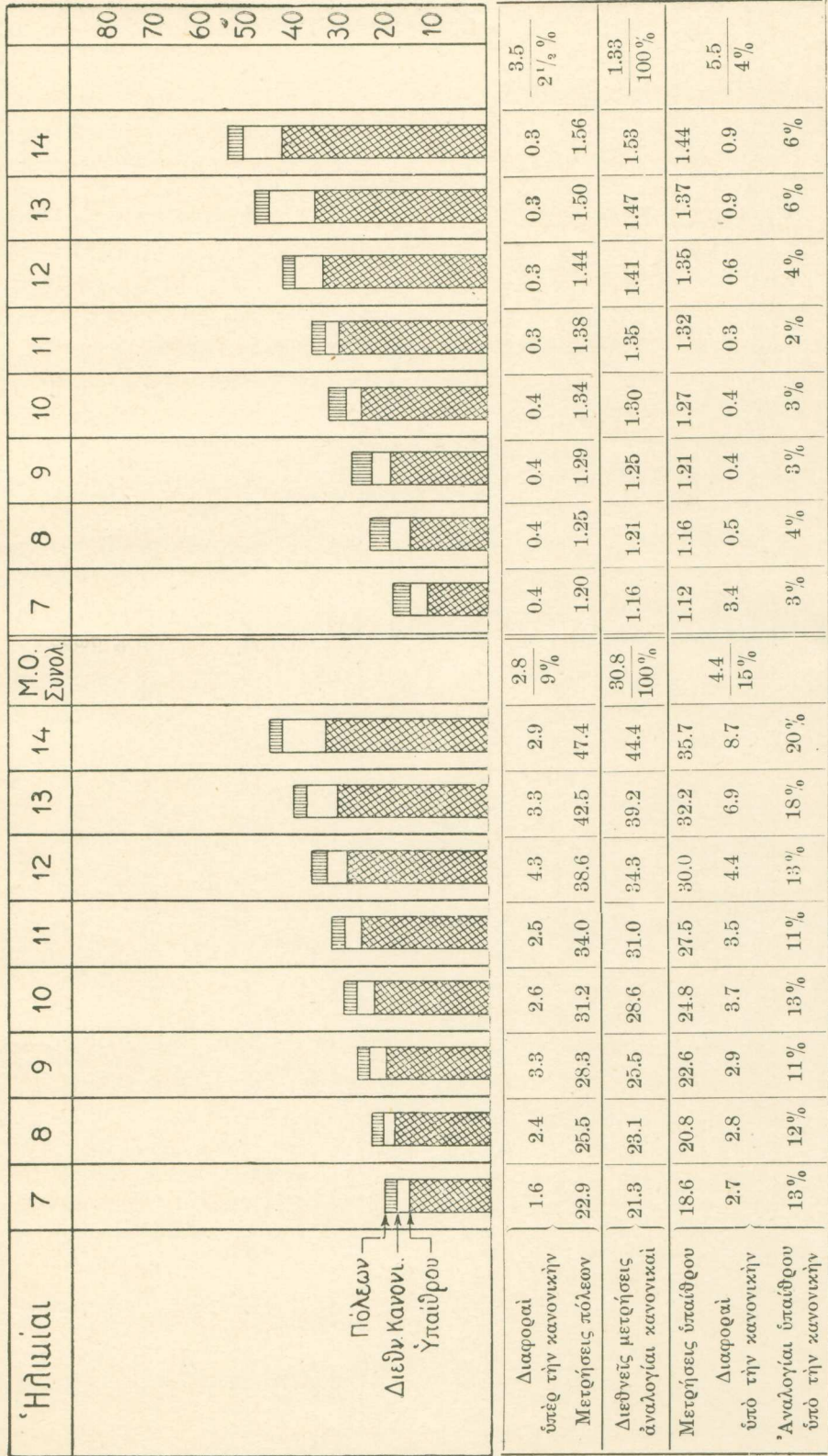
Παρὰ τὴν πεποίθησιν πολλῶν, ὅτι εἰς τὴν ὑπαίθρον ἔχομεν εὐρωστότερα παιδιά παρ' ὅ,τι εἰς τὰς πόλεις, συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Εἰς τὰ παιδιά τῆς ὑπαίθρου ἔχομεν καθαρῶς διαγεγραμμένην ὑστέρησιν τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ μάλιστα εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ γεννῶνται φόβοι περὶ τοῦ δυνατοῦ μιᾶς ὑγιεινῆς σωματικῆς ἐξελιξεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Πρὸ πεντηκονταετίας περίπου, ἐκ τῶν 500 κατοίκων, τοὺς ὁποίους ἠρίθμει τότε ἡ πατρίς μου (Σουρούστιον, νῦν Κερασιὰ Δωρίδος) ἠδυνάμην κάλλιστα νὰ ἐκλέξω 15 ἄνδρας μέσης καὶ ἀνωτέρας ἡλικίας, ἔχοντας ὕψος μὲν ἄνω τοῦ 1,90 μ., βάρος δὲ ἄνω τῶν 100 χιλιόγρ. Ἀνάλογος ἦτο ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις καὶ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἐκείνου, ὡς καὶ ἄλλων ὄρειων περιοχῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν τότε μικρῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ συνόλῳ, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον δύναται τις νὰ βασισθῇ εἰς τὴν μνήμην, ὑστέρουν κατὰ πολὺ.

Ἄλλὰ τί ἐμεσολάβησε διὰ νὰ ἀντιστραφῶσιν οἱ ὅροι οὗτοι καὶ μάλιστα τόσον, ὥστε μετέπειτα οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες τῆς ὑπαίθρου νὰ ὑστερῶσι καταφανῶς, συγκρινόμενοι, μετὰ τρεῖς περίπου γενεάς, πρὸς τοὺς τῶν πόλεων καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν;

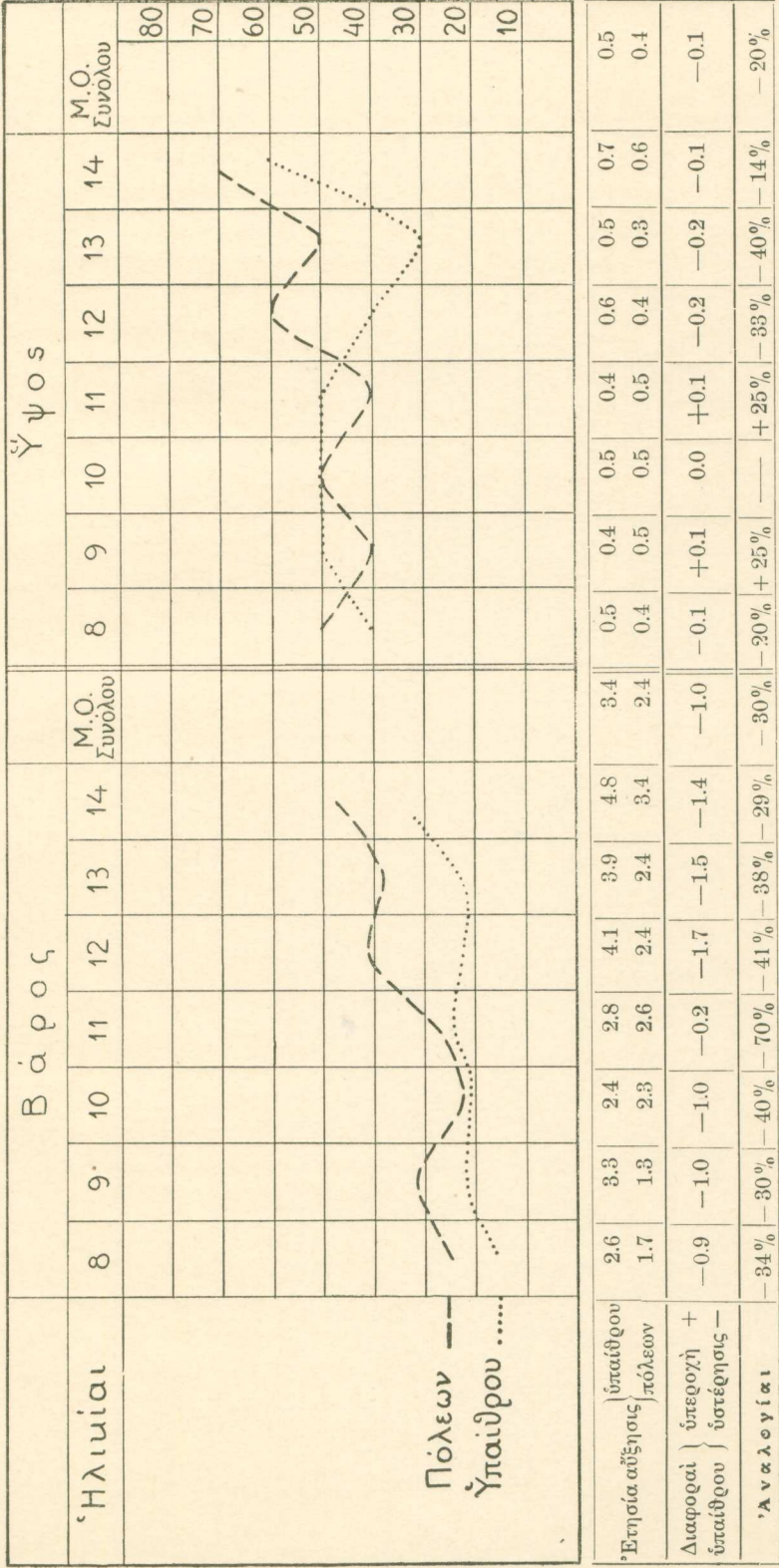
Οἱ ἐθνολόγοι θὰ παρέχωσι τῶν τοιούτων φαινομένων διαφόρους ἐξηγήσεις, διαμορφουμένας πολλὰκις ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιζητοῦσι νὰ ἐξυπηρετήσωσι, κυρίως ὁμῶς καὶ πάντοτε αἱ ἐξηγήσεις αὗται παρέχονται μετὰ τὰ γεγονότα. Διὰ τοῦτο ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα τῶν αἰτίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται ἡ παρατηρουμένη ἀντιστροφή τῆς τάσεως τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων πόλεων ἀφ' ἐνός καὶ ὑπαίθρου ἀφ' ἐτέρου καὶ ἡ ὑστέρησις τῶν τελευταίων ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς κανονικῆς ἀναπτύξεως. Τὰ αἴτια ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐζήσαμεν καὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν πεῖραν,

ΠΙΝΑΞ ΙΧ. Παραστατικός και αριθμητικός έμφανισμός των διαφορών οικονομικών παιδιών πόλεων και υπαίθρου εν συγκρίσει προς την κανονικήν.

No.	Name	Address	Remarks
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

ΠΙΝΑΞ Χ. Συγκριτικός μέσης ετησίας αύξησης εμφάνιων ζήσαν σωματικής ανάπτυξεως ἐπὶ τῶν παιδῶν τῆς ὑπαίθρου κατὰ τὰς μεγαλύτερας ἡλικίας.

περιλαμβάνονται εις σειράν γεγονότων εξελιχθέντων κατὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 1890-1920 ἔτη καὶ συνοψίζονται εις τὰ ἑξῆς:

α) Ὁ σκληρὸς ἀγὼν ἀνὰ τὴν ὑπαιθρον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρὸς τῆς γονιμότητος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἡ ἀστυφιλία καὶ εὐνοϊκοὶ τινες οἰκονομικοὶ ὄροι ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ, ὑπεκίνησαν ταυτόχρονον καὶ ὁμαδικὴν ἀποδημίαν τοῦ ὑγιοῦς ἄρρενος στοιχείου ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς χώρας, ὡς καὶ τῶν τότε διατελούντων ὑπὸ δουλείαν.

β) Ἡ ὁμαδικὴ αὕτη ἀποδημία, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐγκατέλειψε τὴν ἀναπαραγωγὴν τοῦ εἴδους εις τοὺς λεγόμενους σκάρτους, δηλαδὴ εις ὄσους δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ζήσωσιν εις τὰς πόλεις ἢ δὲν ἦσαν δεκτοὶ ἐκ μέρους τῶν ὑγειονομικῶν ἀρχῶν ἄλλων χωρῶν, ἀφ' ἐτέρου δέ, διὰ τοῦ ὑπὸ τῶν ἀποδημῶν ἀποστελλομένου χρήματος, ἐδημιούργησεν ὀρέξεις πολυτελοῦς βίου, ἀνωτέρου ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἐπέτρεπεν ἡ παραγωγὴ τοῦ τόπου, καὶ συγχρόνως μείωσιν τῆς παραγωγῆς, συνεπεῖα δὲ τούτων ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν ἀπέβη ἔτι σκληρότερος, ὅταν ἔλλειψε τὸ ἔτοιμον χρῆμα.

γ) Ἡ ἐπάνοδος τῶν ἀποδημῶν πρὸς μόνιμον ἐγκατάστασιν ἢ πρόσκαιρον παραμονὴν εις τὴν πατρικὴν ἐστίαν, μετέδωσε τὰ ἀφροδίσια καθ' ὅλον τὸ μῆκος καὶ πλάτος τῆς χώρας.

Ἄν ἤδη εις τὰ τρία ταῦτα στοιχειώδη, δηλαδὴ τὴν ἀνεπάρκειαν τροφῆς, τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους εις τοὺς λεγόμενους σκάρτους καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν ἀφροδισίων¹, προσθέσωμεν τὴν ἔλλειψιν συχῶν διασταυρώσεων γενῶν ξένων πρὸς πᾶσαν στενὴν ἢ ἀπώτεραν συγγένειαν αἵματος, τοὺς ἀνθυγιεινοὺς ὄρους διαβιώσεως, τὴν ἐπίμοχθον ἐργασίαν κ. ἄ., ἔχομεν πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν αἰτίων, ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθεν ἐντὸς βραχέος σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος ἡ ραγδαία ὑστέρησις τῆς νεολαίας τῆς ὑπαιθρου εις σωματικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἄλλὰ καίτοι, ὡς προείπομεν, ὅλα ταῦτα εἶναι ἀπόρροια τῆς πείνης, τοῦ σκληροῦ ἀγῶνος διὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, σήμερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεραπευθῶσι διὰ μόνης τῆς πληρώσεως τοῦ στομάχου. Τὰ προσόντα διὰ τὸν γάμον, ἡ μητρότης, ἡ ἀποχὴ τῶν παιδίων ἀπὸ σκληρᾶς ἐργασίας, ἡ καταπολέμησις τῶν ἀφροδισίων καὶ γενικώτερον ἡ ὑγιεινὴ διαπαιδαγώγησις, ἀποτελοῦσι θέματα σοβαρά, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας.

Ὁ τρόπος βεβαίως, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ δυνηθῶμεν νὰ παράσχωμεν τὴν δέουσαν ἀρωγὴν εις τοὺς πληθυσμοὺς τούτους, εἶναι ἄλλο ζήτημα, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν σοβαρῶν, διότι ὅσον περισσότερον ἀπομακρυνόμεθα τῆς ἀστικῆς οἰκογενείας, τόσον δυσκολωτέρα

¹ Ὁδοντικαὶ ἀνωμαλίαι—πλὴν τῆς τερηδόνης—αἵτινες ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος εις ἀφροδίσια ἐκ κληρονομίας (Cavallaro Jozeph, Dental Cosmos 1909) εὑρέθησαν μεταξὺ τῶν Ἑλληνοπαίδων 7-13 ἐτῶν κατ' ἀναλογίαν 50 %. Ὁδοντικὰ ἑξεταστικά δελτία. Ἀρχεῖα Α. Κρίκου.

καθίσταται ἡ προσέγγισις τοῦ ἔσω κύκλου τῆς ἐπαρχιακῆς οἰκογενείας, ἀσχέτως τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ διατεθῶσιν. Ἐξαιρέσει τῆς προσφορᾶς εὐθιγνοτέρου ἄρτου, τὸ ἀγνὸν εἰσέτι ἑλληνικὸν στοιχεῖον θὰ ἀντιδράσῃ ποικιλοτρόπως κατὰ πάσης ἐπεμβάσεως ἐπὶ τῶν θεωρουμένων ὡς ἀτομικῶν καὶ ἰδίᾳ οἰκογενειακῶν δικαιωμάτων.

Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις, ἐν τῇ προσπαθείᾳ της ὅπως δημιουργήσῃ νέαν κατὰ-στασιν πραγμάτων εἰς τὴν μάζαν τῆς ὑπαίθρου, διαθέτει πᾶν δυνατὸν μέσον, τὰς μεγαλυτέρας δὲ ἐλπίδας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν νεολαίαν, ἡ ὁποία, διαπαιδαγωγουμένη καταλλήλως, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐκ τῶν ἔνδον τῆς οἰκογενείας, ὥστε καὶ τὴν σημερινὴν ἄγνοιαν νὰ καταπολεμήσῃ καὶ τὸ ἔδαφος διὰ μίαν ὑγειεστέραν κοινωνίαν νὰ παρασκευάσῃ.

Δοθέντος ὅτι ὑφ' οἴουσδήποτε ὄρους καὶ ἂν εὑρεθῇ ἡ κοινωνία τῆς αὔριον, μόνον αἱ ἰσχυρότεραι τῶν φυλῶν θὰ ἐπιπλεύσωσι, θὰ παραδεχθῶμεν ἀναγκαστικῶς ὅτι πᾶσα ἄλλη περὶ προόδου ἐνέργεια, μὴ συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὴν διατήρησιν τῆς νεολαίας εἰς τὴν ἐνδεδειγμένην σωματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκμὴν, ἀποτελεῖ ἀληθῆ μωρίαν. Καὶ ἐν τούτοις εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον, ὅτι κατὰ τὴν παρελθούσαν πεντηκονταετίαν προηγάγομεν ἀνὰ τὴν ὑπαίθρον τὴν ράτσαν πάντων τῶν ἄλλων ζώων εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον, πλὴν τῆς ἰδικῆς μας.

Ἴδου δὲ σήμερον, ὅτι συνεπέῃ τῆς ἀκατανόητου καὶ ἐγκληματικῆς ἀμεριμνησίας, ὕστερεῖ εἰς σωματικὴν ἀνάπτωξιν ἡ αἰμοδότις μερὶς τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀναμένομεν τὴν ζωογόνησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀνθυγιεινῶν περιοχῶν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν διαρκῶς φθίνουσῶν μαζῶν τῶν πόλεων. Ἄν δὲ παρ' ἐλπίδα ἀφεθῇ ἡ τάξις αὕτη τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν τῆς ὑπαίθρου εἰς τὴν τύχην της καὶ ἐξακολουθήσῃ ἡ ὑστέρησις τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ θὰ συμπαρασύρῃ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ ἀτόμου, αἱ ὁποῖαι καὶ δυσκολώτερον θεραπεύονται, τότε ὁ μακρασμὸς τῆς φυλῆς ἡμῶν θὰ εἶναι ἀναπόφευκτος.

SUMMARY

The prevailing unhealthy condition found in the teeth of the Greek people, due largely to deficient nutrition, or improper diet or both, induced us to give attention to the problem of nutrition and their effect on physical development. A summary of which follows.

Through the Ministry of Education and other reliable sources we collected data on height and weight on 4,700 children 7-15 years of age. The survey has been extended to 18 departments, and comprises information from 42 centers of examination which had been predetermined in order to give a clear picture of the whole population of Greece. These are constituted from

7 city centers, 3 country towns and 32 villages most of which have an altitude of from 500-1300 m. and a population of less than 800 inhabitants.

The findings show that at the end of the period in question both sexes had the same physical development (a difference of only 0.2 kgm in favor of the girls) namely 30.1 kgm in weight and 1.32 m. in height.

This development compares favorably with the average of six different nationalities of the same ages, which was found to be 30.8 kgm. in weight and 1.33 m. in height, and which was taken to represent the normal development of the white race.

Further comparisons, however, between the groups of children from the rural section and those of the cities, indicate a noticeable difference in development in favor of the city children. The rural centers with a total of 2,612 children give a common average of 26.6 kgm. in weight and 1.28 m. in height against 33.7 and 1.37 respectively for the city group of 2089 children. This gives a difference against the rural children of 7.1 kgm. in weight and 0.09 m. in height.

Still further comparisons of the above figures with the normally developed shows a deviation of 2.8 kgm. and 3.4 centimeters in favor of the city group above the normal, while the rural group is 4.4 kgm. and 5.5 centimeters below the normal.

Taking these evidences into consideration, one easily may come to the conclusion that, if the rural population, which constitutes the yeast, one may say of the Greek race, is left to its fate, and if the underdevelopment, which effects also the moral development of the individual, is not checked, a premature decadency of the race will be unavoidable.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΓΕΛΕΩΝ, Σ., Παιδομετρικαὶ ἔρευναι, ἔκδ. 1931.
- ΔΟΝΤΑΣ, Σ., Φυσιολογία, 2.
- EDDY, W., Nutrition, London, 1928.
- ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ, Ν., Σωματολογία τοῦ παιδός, ἔκδ. Β', Ἀθήναι, 1928.
- ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, Γ., Φαρμακολογία καὶ Συνταγολογία, 2, ἔκδ. 1940.
- GARDE, A., The formation of the greek people, London, 1926.
- ΚΡΙΚΟΣ, Α., Ἡ ἐξέλιξις τῆς τετηδόνος ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, Πρακτικὰ Ἀνθρ. Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, 1935.
- ΚΡΙΚΟΣ, Α., Ἡ διατροφή τοῦ Ἑλλήνος ἀγρότου, Ἀθήναι, 1938.
- ΚΡΙΚΟΣ Α., A report on the progress of decay in the teeth of the greek race, IX International Dental Congress, Vienna, 1936.
- MC CULLUM and BECKER, Food, nutrition and health, Baltimore U.S.A., 1933.
- ΔΑΜΠΑΛΑΡΙΟΣ, ΕΜΜ., Σχολικὴ Ὑγιεινὴ, ἔκδ. τρίτη, Ἀθήναι, 1934.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, Γ., Στοιχεῖα Κοινωνιολογίας, Ἀθῆναι, 1933.

ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΣ, Γ., Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἔκδ. δευτέρα, Ἀθῆναι, 1935.

ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, ΔΟΝΤΑΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ, Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς δια-
τροφῆς ἐν Ἑλλάδι, Ἀνώτ. Οἶκον. Συμβούλιον, Ἀθῆναι, 1938.
